

Náš poslední únorový den v Libni

Libeň.....naše čtvrtiční vycházka nemá za cíl vracet se hluboko do historie, chceme se spíš ohlédnout za obdobím, kam my nebo naše rodiny mohou dohlédnout, to je do časů kdy ještě Libeň patřila k nejromantičtějším pražským předměstím a kdy druhá polovina 19. století ji postupně proměnila na průmyslové centrum Prahy ke které byla připojena hned na začátku 20.století.

Nejsme v Libni s našimi čtvrtičními vycházkami poprvé, prošli jsme již ledacos, tentokrát se chceme podívat na území staré (dolní) Libně a tak jsme si dali sraz v metru Palmovka u plastiky „**Soukolí**“. Navrhl jej designér a sochař Alexius Appl. Je to Ideální začátek pro vycházku zmíněným obdobím. Plastika soukolí odkazuje nejen na průmyslovou minulost Libně ale vlastně i na počátky městské hromadné dopravy v Praze.

Nelze přece zapomenout na významné podniky jako byla První akciová strojírna Rustonka nebo první českomoravská továrna na stroje. A zdaleka to nebylo jenom strojírenství co Libeň dlouhodobě proslavovalo, byly to i textilky, koželužny, pivovary, ten výčet by byl hodně dlouhý a současně i smutný, nezbylo z těch dob mnoho. Proto je tu naše dnešní vycházka. Odhalit co se ještě odhalit z těch „starých dobrých časů“ dá a nebude to jenom o průmyslu.

Opustili jsme plastiku „Soukolí“ a cestou podchodem máme nad sebou **autobusové nádraží Palmovka**. Nedomyšlený projekt pro který bylo nutné zbourat spoustu domů aby se nakonec zjistilo že není potřeba. Obrovský ohavný prostor na kterém se ztrácí pár městských autobusů. Špína na nástupišti nevidaná. Upřímně, nestálo by ani za zmínku kdyby kvůli němu nebyl zbourán i **dům č. 24. v ulici Na Hrázi**. Dům v němž žil více jak třiatdvacet let geniální spisovatel **Bohumil Hrabal**, u něž tato část Libně se svými hospůdkami a kopečky byla srdeční záležitostí a ve své próze je často zmiňoval. Svou ulici si pro své povídky Hrabal přejmenoval tak jak to viděl jenom on, poeticky – **Na hrázi věčnosti**. Ironií osudu zůstává že část ulice ve které bydlel v upravené kovárně přežila jen pár dalších let. Nahradila ji betonová zeď pokoušející se oddělit autobusy od zbývající narušené zástavby.

Tato ošklivá zeď a osobnost Bohumila Hrabala inspirovala akademickou malířku **Tánu Svatošovou** k realizaci projektu který spisovatele bude připomínat tak dlouho než tady vznikne něco smysluplnějšího než nepotřebné nádraží. Hlavní dominantou je na zdi více jak 5 metrů vysoká Hrabalova podobizna i psací stroj značky Perkeo a také jeho milované kočky. Na mnoha metrech zdi jsou úryvky z jeho děl, hlavně těch týkajících se jeho ulice Na Hrázi. Celé veřejné prostranství na Palmovce se stalo Náměstím Bohumila Hrabala. Tak jak si to sám kdysi vysnil.

V této souvislosti stojí za to připomenout naše dva loňské výlety. První **do Nymburka**, kde jsme šli ve stopách Bohumila Hrabala. Jeho dětství prožité v pivovaru, školní léta. Také Nymburk na slavného spisovatele nezapomíná. A druhý náš výlet **do lesů v Kersku**, kde si Hrabal v sedmdesátých letech koupil chatu která se brzy stala jeho druhým domovem a okolní příroda jej inspirovala k tvorbě tak půvabných povídek jako byly **Slavnosti sněženek**. Nachodili jsme tam pěkných pár kilometrů za tím „naším“ Bohumilem.

Libeň a Židé....na dohled od vzpomínky na slavného spisovatele stojí na neutěšeném místě vedle autobusů **Nová Libeňská synagoga**. Pan Václav Špale ze sdružení Serpens které ji užívá nám ji pro nepřítomnost v Praze otevřít nemohl. Řekli jsme si tedy alespoň proč je právě tady a jak to bylo v Libni s židovskou komunitou v minulosti. Proč právě v Libni vzniklo **druhé největší židovské město** v Praze a že Židé byli vykázáni z Prahy vlastně ve dvou vlnách. Prvně v 16. století králem Ferdinandem I, po druhé v polovině 18. století patentem Marie Terezie a vždy nejméně za pražské hradby. Vraťme se ale k Nové synagoze.

Jak to vypadá s touto památkou dnes? Její stav v podstatě odpovídá tomu čemu čelila v minulých letech. Za německé okupace sloužila jako sklad konfiskovaného židovského majetku, za minulého režimu jako sklad brambor a zeleniny, později jako sklad kulís divadla S.K.Neumana. Je velkou shodou náhod že Bohumil Hrabal dělal nějaký čas v divadle kulísáka a do synagogy měl tak přístup. Říkal ji náš kostelíček. Snad v budoucnu bude lépe, celý prostor kolem synagogy by měl být pojmenován po libeňském rodákovi, židovském spisovateli a publicistovi **Arnoštu Lustigovi** a při té příležitosti také řádně upraven. Uvidíme, snad se toho dočkáme.

Tady v té dolní Libni není vlastně nic příliš daleko. Podchodem jsme se dostali přes křižovatku, vlastně na okraj bývalého židovského města a stojíme na posvátném místě, na původním židovském hřbitově založeném již v 16.stol. Po nějakých náhrocích se rozhlížíme marně. Polovina hřbitova padla za oběť stavbě předmostí libeňského mostu, druhá polovina na které stojíme byla zcela zbytečně v 60. letech zavezena několika metrovou vrstvou odpadní zeminy. Nadobro tak zmizely vzácné náhrobky ze 16. a 17. století. Ve výsledku tedy početnou komunitu Židů v Libni (asi 800) připomíná jenom ta Nová libeňská synagoga a poutač s informacemi jak to s tím hřbitovem vlastně bylo.

Předmostí libeňského mostu ale nabízí další pohledy do minulosti. Jen kousek za zdí hřbitova jsou zbytky nádraží **Praha – Libeň dolní nádraží**. Že tady na Palmovce projížděly vlaky na to si dnes vzpomene již málokdo a že se tu stávalo u závor na to nezapomenou snad jen řidiči pamětníci.

Změny jsou převratné, dnes se tu na Palmovce kříží deset tramvajových linek, začalo to však již dávno v roce 1896, to český vynálezce **František Křižík** spojil Florenc s Balabenkou na Palmovce elektrickou tramvají, vlastně první pravidelnou linkou. Po více jak sto letech v roce 1990 se doprava dostala i pod zem. Ostatně právě tím „béčkem“ metra jsme sem z centra na Palmovku přijeli.

Libeňský most....není jen tak ledajaký most, je to vlastně „**soumostí**“ šesti samostatných betonových mostů spojující Libeň s Holešovicemi. Byl postaven podle projektu architektů Pavla Janáka a Františka Mencla. Jedná se pravděpodobně o jediný **kubistický most** na světě. Do provozu byl uveden k desátému výročí založení republiky v říjnu 1928. Po zřícení lávky pro pěší v Praze Tróji se řeší co s ním. Po devadesáti letech provozu čelí zřejmě mnohonásobně větší zátěži než na jakou byl projektován, tak tu tramvaje jezdí krokem a auta vůbec.

Díky tomu jsme od hřbitova přešli na druhou stranu předmostí bez problému i mimo přechod. Být dnes 18. stol. dívali bychom se na židovské město od hřbitova. Dá se říci že jeho území ohraničovaly dnešní ulice Vojenova, Voctářova, Koželužská. Při poslední jmenované stála původní synagoga, vlastně jen pár kroků od hladiny Vltavy a na dohled od Rokytky, musela odolávat častým záplavám. Zbourána byla v roce 1900, v té době již stála nová synagoga na bezpečnějším místě.

21.století...doba se trochu posunula, 18.století je v nenávratnu a židovské město až na nepatrné výjimky také. Před námi jsou stavby které by tehdejší obyvatelé musely šokovat. Po pravdě leckoho šokují i dnes. Soubory se jmenují **Park I. Park II. Terasy** a ty co končí téměř ve vodách vltavských slepých ramen ty jsou **Dock** – ať jsme světový.

Abychom to trochu polidštili zachránili jsme komín bývalé textilky a mezi těmi stavebními obry se tu ještě krčí poslední dva svědci starých časů. Pán bůh ví proč, snad jen díky tomu že v jednom z nich byla oblíbená Hrabalova hospoda U Horkých, zmiňuje ji dokonce v trilogii Vita Nuova. Hospoda má název **U Horkých Pivní sanatorium** a je zařízena ve stylu Bohumila Hrabala.

Mezi mnohapatrovými kancelářskými monstry v obležení aut se „prokousáváme“ mezi normální lidi, normální městskou zástavbu

Do cesty se nám postavil Palác svět.

Pravdou je že palác si takto představuje málokdo, vždyť je na první pohled v havarijním stavu. To v roce 1934 když si jej realitní **podnikatel Svět** nechal postavit jako obchodní a činžovní dům tak se pyšnil dvěma suterény s kinosálem (kino Svět později Dukla) v prvním patře restaurací, kavárnou a hernou, v přízemí obchodními prostory, v horních patrech byty a nelze zapomenout na **Automat Svět**. Ten proslavil dnes již několikrát zmiňovaný spisovatel Bohumil Hrabal, často sem chodil se svými přáteli Egonem Bondym a Vladimírem Boudníkem. Hrabal sem umístil řadu svých povídek. Letité problémy tohoto kdysi krásného obchodního domu řešit nebudu, jsou dostatečně známé a nedaří se je řešit ani povolanejším.

To přímo pod okny Paláce Svět je stavba mnohem starší a zdá se že v dobré kondici. Vůbec první betonový silniční most v Čechách. Překlenuje Rokytku v dnešní ulici Zenklova. Pro dnešní stavbaře a hlavně organizátory by měl být velkou inspirací. Byl postaven podle návrhu architekta **Antonína Lose v roce 1896 za 35 dní** včetně fungujícího elektrického osvětlení a již za několik dnů po slavnostním otevření po něm začala jezdit Křížíkova tramvaj. Na mostě je osazena litinová pamětní deska.

Přešli jsme přes most, z jedné strany na kopečku Libeňský zámek, pod ním v nadživotní velikosti socha Pražského primátora JUDr. Jana Podlipného, českého vlastence a starosty české obce sokolské, napravo budova základní školy.

Základní škola Bohumila Hrabala....do té chodil libeňský rodák židovský spisovatel a publicista **Arnošt Lustig**. Člověk s neuvěřitelným příběhem. Od roku 1942 prošel snad všechny koncentrační tábory, z Terezína do Osvětimi dále do Buchenwaldu a v roce 1945 před koncem světové války se mu podařilo uprchnout z transportu smrti směřujícího do Dachau. Členové jeho rodiny již takové štěstí neměli. Žačkou školy byla také **Jindřiška Nováková** popravená v Mathausenu za pomoc při atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. Připomíná ji deska na zdi školy.

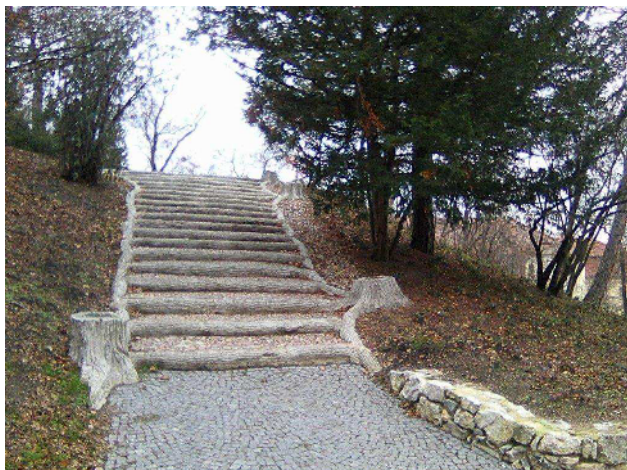
Záměr podívat se v Libni na místa a události kam my a naše rodiny dohlédneme by mohla příjemně narušit **návštěva Libeňského zámku**. 16.století kdy začaly první přestavby zámku z původní gotické tvrže to je přeci jen dost vzdálená historie. Během uběhlých století se zde událo ledaco. My jsme měli to štěstí během prohlídky svatebního sálu, chodeb a zámecké kaple **Neposkvrněného početí Panny Marie**, si celou tu zámeckou historii poslechnout v zasvěceném a zajímavém vyprávění **od paní Mgr. Tomšíkové**. Návštěva běžné nepřístupného zámku stála zato.

K zámku neodmyslitelně patří zámecký vrch za ním. Také se tam chystáme, vystoupat prudký svah, pár schodů a jsme na vrcholu. Stejně tak jako my, před lety stoupal Bohumil Hrabal, podívat se z výšky na tu svou milovanou Libeň. Ostatně po návštěvě Automatu Svět nebo nedaleké hospody U Králů to sem měl jen kousek. **Hrabala se zkrátka v Libni nezbavíte.**

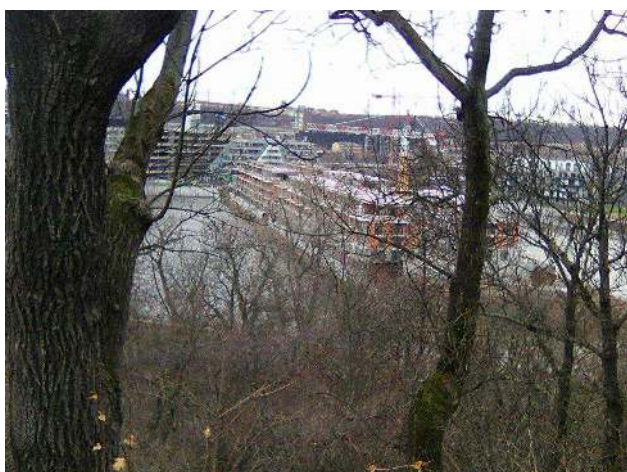

Rozhlédnout z vrchu se chceme tedy i my. Je nejvyšší čas. **Zámecký kopec** je současně parkem, vytvořeném na počátku 20.století, autorem je významný český **zahradní architekt František Thomayer**. Za ta léta vegetace hodně povyroستla, dnes je ještě bez listů, zatím je možné rozhlédnout se přes větve stromů na všechny strany.

Přímo pod námi střechy **Löwitova vodního mlýna Na Rokytce**, ten zde prý stál ještě dříve než zámeček a mnohokrát byl poničen, opraven a mnohokrát měnil své poslání. Z vodního mlýna na „hadrový“ poté na měděný hamr, pekárnu a dnes sklady kulís divadla Pod Palmovkou. Z výšky to tak nevypadá ale čeká na celkovou rekonstrukci.

Při pohledu na jih prosvítá mezi stromy nová výstavba, na místě původního židovského města a Libeňského ostrova. Některé stavby z odstupu vypadají jako by vyrůstaly přímo z vody. Snad je to i záměr, připomínají mohutné zámořské parníky.

Západním směrem je vidět panoráma téměř celé Prahy, přes vodu nová výstavba v Holešovicích, luxusní bytový soubor „Marina“ s rekonstruovaným pivovarem a přímo pod námi **zahrádkářská osada** bojující již celá desetiletí o přežití. Asi se jim to to daří, alespoň té zbývající části.

A pohled na sever? Od Tróji přes pavilony nemocnice na Bulovce až po sluncem ozářenou ZŠ. B. Hrabala nad Korábskými schody. Ve výhledu by se dalo pokračovat ale přehouplo se poledne a my máme před sebou ještě pěkný kus cesty. Tak tedy parkem prudce dolů, **přímo k jednomu z největších protipovodňových opatření v Praze.**

Velká protipovodňová vzpěrná vrata (o váze 21 tun) s přečerpávací stanicí a dalšími opatřeními, chrání Libeň a Karlín před 500 letou vodou na Vltavě a až 100 letou vodou na Rokytcce. Zároveň tvoří přemostění na Libeňský ostrov.

Na Libeňském ostrově ještě malá zastávka, pod svahem se krčí původní studio „**Olgoj Chorchoj**“ založené v roce 1990 tehdy ještě studenty Michalem Froňkem a Janem Němečkem. Začínali se sportovní tematikou. Dnes oba patří ke špičkovým designérům a architektům úspěšně vystavujícím v galeriích a muzeích od New Yorku po Mnichov průmyslový, užitkový i bytový design. V současnosti je najdete v moderní budově v Holešovicích.

A co že je ten Olgoj Chorchoj? Je to prý obrovský mýtický písečný červ z pouště Gobi o němž prý mnozí mluví ale nikdy jej nikdo neviděl.

Nám již dále nezbývá než na cestě do Karlína stále uskakovat před cyklisty a dalšími zdraví si „huntujícími“ nadšenci. Připomenout si místo kde stávala Rustonka, nyní tady vzniká dost neosobní kancelářský soubor. Jmenuje se také **Rustonka**, bude také tak úspěšný? A cestou dál po levé ruce, tady by měla stát celá nová čtvrť, urbanistická koncepce je vystavena při cyklostezce. Bude se to jmenovat **Rohan City**.

Náš cíl je nedaleko, Karlínské náměstí. Zatím jsme ještě pořád kousek od Vltavy ale přicházíme do míst kde se již bez angličtiny téměř ztratíte. Před námi jsou budovy : River Daimond, Amazon Court, Nile House, Danube House.

Vybrali jsme si tu **Amazonku** a vešli, první dojem je pocit deštného pralesa, jezírka na podlaze a trochu zeleně. Skupina dvaadvaceti seniorů tady působí trochu jako z jiného světa ale ti ajťáci za okny u počítačů to jistě přežili. Pracovní prostředí mají skvělé (alespoň na první pohled), čas se zastavit nedá. Obrovským átriem budovy jsme prošli a jsme u tramvajů v Karlíně. Nezbývá než se rozloučit.

Za pěkného ale velmi větrného počasí

v Libni 28. února 2019.

Vycházku připravil a kroniku napsal Mírek Bernát

Fotografovala Jarmila Kočová

Libeňským zámekem nás provedla Mgr. Pavla Tomšíková